

δέσποινα τῆς Ἡπείρου ἔσπευσε νὰ προλάβῃ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον ἀποδίδουσα τὸ Φινάρι ἀμαχητεί. Τοιοῦτοτρόπως συνωμολογήθη ἡ ποθητὴ εἰρήνη χωρὶς νὰ ὑποστῇ ἡ Ἄννα ἄλλας ζημίας πλὴν τῶν ἐξόδων τῆς ἐκστρατείας καὶ τῶν ἐορτῶν, εἰς ἃς καὶ μόνας κατέληξεν ἡ ἐκστρατεία, τὰ ὁποῖα ἠναγκάσθη νὰ πληρώσῃ.

Ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀρχαιότητος οὐδέποτε ἄλλοτε αἱ Ἀθηναὶ εἶχον φθάσει εἰς τοσοῦτον εὐδαιμονίας. Διὰ τοῦ γάμου τοῦ δουκὸς μετὰ Μαρτίλδης τῆς ἐξ Ἐνώ (Hainault). θυγατρὸς Ἰσαβέλλας τῆς Βιλλαρδουίνου, ἡ μεγαλῶνυμος πόλις κατέστη ἀληθῶς εἰπεῖν κυρία τῆς Πελοποννήσου, ὡς εἶδομεν δὲ πρὸ μικροῦ ἡδύνατο αὕτη ἀποτελεσματικῶς καὶ ἐνδόξως νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν προστασίαν της μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Θεσσαλίας ὁρίων.

Δυστυχῶς δὲν ἤρκει ἡ δόξα αὕτη εἰς τὸν Γουίδωνα τὸν β'. Ἡ φιλοδοξία τοῦ δουκὸς τούτου δὲν ἐδέχετο μέτρον. Ἠθέλησε νὰ γείνη πραγματικὸς κύριος τῆς Πελοποννήσου καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ πέραν ἔτι τῶν ὁρίων τῆς Πελοποννήσου τὸ κράτος του. Ἴνα δὲ ἐξισώσῃ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν σχεδίων του τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν του, ἐβουλήθη νὰ κατατάξῃ εἰς τὸ στρατευμὰ του φοβερὸν τι στίφος, ὅπερ ἀπὸ τινος εἶχεν ἀναφανῆ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μὲ μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ εὖρη ἐνταῦθα τύχην καὶ λάφυρα. Ἐννοοῦμεν τὴν μεγάλην καὶ φοβεράν τῶν Καταλών Ἑταιρείαν. Τὸν εἶχεν ἀποτυπλώσει ἡ φιλοδοξία τὸν Γουίδωνα καὶ δὲν προσεῖδε τὰ δεινὰ τῆς τοιαύτης συμμαχίας ἐπακολουθήματα ἀπέθανεν ἄλλως τε πρὶν ἢ ἀποπερατώσῃ τὰς παρασκευὰς του, ἐν ἔτει 1308.

Θανόντος τοῦ Γουίδωνος ἐξέλιπεν ἡ ἐξ ἀρρονογονίας διαδοχῆ τῶν de la Roche. Τὸ δουκάτον τῶν Ἀθηνῶν περιῆλθεν εἰς Γαλιτιέρον τὸν Βριέννης, τὸν ἐπιχειρηματικώτατον, ἀλλὰ καὶ δυστυχέστατον καὶ ἐσχατον δοῦκα τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπιχειρήσωμεν νὰ φηγηθῶμεν τὰ περαιτέρω, ἃς ἴδωμεν ὡς οἶδόν τε συνοπτικῶς εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκειτο κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καθόλου μὲν ἡ Ἑλλάς, ἰδίᾳ δὲ ἡ Ἀττικὴ.

¹Ἐπιταὶ τὸ τίτλος.

Ἐκ τῆς αὐτοβιογραφίας τοῦ ΣΤΟΥΑΡΤ ΜΙΛΛ

Ἐν τῇ ἀξίᾳ μελέτης αὐτοβιογραφίας του, ὁ διάσημος Ἀγγλὸς πολιτειολόγος I. Στούαρτ Μίλλ ἀναφέρει δύο γεγονότα, μαρτυροῦντα ἀριθλήως τὴν ὀρθὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ.

Ἐποδειχθεὶς κατὰ τὸ 1865 ὑπὸ τοῦ φιλελευθέρου κόμματος ὡς ὑποψήφιος βουλευτῆς τοῦ Οὐεστμίνστερ, διεκήρυξεν ὅτι, ἐμμένων εἰς τὰς ἀρχάς του, οὐδεμίαν θὰ ἔκκαμνε δαπάνην καὶ εἰς οὐδὲν θὰ κατέφευγε τῶν ἐν χρήσει ἐκλογι-

κῶν μηχανημάτων. Ἀνεδέχετο μόνον ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς ψηφοφορίας νὰ ἐκθέσῃ ἐνώπιον τῶν ἐκλογέων τὰς ἀρχάς αὐτοῦ, καὶ ν' ἀπαντήσῃ εἰς πᾶσαν ἐρώτησιν ἣν οὗτοι ἐδικαιοῦντο νὰ ἀπευθύνωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξαίρουμένων τῶν ἀφορωσῶν εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ δοξασίας, ἐφ' ὧν ὀρθότερον ἔκρινε νὰ τηρήσῃ ἀπόλυτον σιγὴν. «Τὴν τελευταίαν μου ταύτην παρατήρησιν, λέγει, κατενόησε καὶ πληρέστατα ἐπεδοκίμασε τὸ ἀκροατήριον. Ἡ δὲ παρησία μου ἐπὶ τῶν ἄλλων ζητημάτων μὲ ὠφέλησεν ἀναμφιβόλως ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οἰαδιῆποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ ἰδέαι μου, οὐδεμίαν βλάβην θὰ ἴσχυον νὰ μοὶ ἐπιφέρωσι. Πρὸς πίστωσιν τούτου ἀναφέρω τὸ ἀκόλουθον ἀξιοσημεῖωτον γεγονός. Ἐν τινι φυλλαδίῳ μου, ἐπιγραφομένῳ Σκέψεις περὶ τῆς κοινοῦλευτικῆς μεταρρυθμίσεως, ἔγραψα μετὰ τινος τραχύτητος ὅτι αἱ παρ' ἡμῖν ἐργατικαὶ τάξεις, καίτοι διάφοροι τῶν ἐν ἄλλοις ἔθνεσι κατὰ τοῦτο ὅτι αἰσχύνονται νὰ ψεύδωνται, γενικῶς ὅμως εἰσὶν οὐχ ἥττον ἐπιρρεπεῖς πρὸς τὸ ψεῦδος. Τὸ χωρίον ἐκεῖνο τοῦ φυλλαδίου ἀνετύπωσεν εἰς τῶν ἀντιθέτων, καὶ ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα ἐκυκλοφόρει ἐν τῇ συναθροίσει, ἐν ἣ ἡτοιμαζόμεν νὰ ὁμιλήσω, καὶ ἤτις συνεκροτεῖτο ἐξ ἐργατῶν. Μὲ προσεκάλεσαν ν' ἀπαντήσω ἂν ἐγὼ ἔγραψα καὶ ἐδημοσίευσά τὴν φράσιν ἐκείνην. Ἀπεκρίθην, —Ναί, ἐγὼ τὴν ἔγραψα. Μόλις ἐπρόσφερα τὰς λέξεις ταύτας καὶ βροντῆ χειροκροτημάτων ἀντήχησε καθ' ὅλην τὴν αἴθουσαν. Ἦτο κατάδηλον ὅτι οἱ ἐργάται, συνειθισμένοι εἰς τὰς διαψεύσεις, τὰς ὑπεκφυγὰς καὶ τὰς ἀορίστους καὶ σκοτεινὰς ἀπαντήσεις τῶν ἐπιζητούντων τὰς ψήφους των, ἀντὶ νὰ προσβληθῶσιν ἐξ ὁμολογίας δυσαρέστου αὐτοῖς, μὲ ἐθεώρησαν τούναντίον ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης των. Δὲν ἐνθυμοῦμαι παράδειγμα ἐναναργέστερον τῆς ἐπιρροῆς, τὴν ὁποίαν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῶν πολλῶν ἡ εὐθύτης καὶ ἡ εἰλικρίνεια. Οὐδεὶς δὲ γνωρίζων τὰς ἐργατικὰς τάξεις δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὅτι οὐσιωδέστατον συστατικὸν θεωροῦσι τὴν φιλαλήθειαν ἐν τῷ πνεύματι τῶν δυνάται ἡ ἀρετὴ αὕτη ν' ἀντισταθμίση οἰανδήποτε κατηγορίαν ἢ μομφήν. Ὁ πρῶτος τῶν ἐργατῶν, ὁ μετὰ τὸ ἐπεισόδιον ἐκεῖνο λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ συνάδελφοί του οὐδαμῶς ἐπιθυμοῦσι νὰ τοῖς ἀποκρύπτωνται τὰ ἐλαττώματά των ὅτι ἔχουσιν ἀνάγκην φίλων καὶ οὐχὶ κολάκων καὶ ἐκφορᾶσιν τὴν εὐγνωμοσύνην των πρὸς ἄνδρα, καταδεικνύοντα τὰ χρῆζοντα παρ' αὐτοῖς διορθώσεως.

»Πρὸς μεγάλην ἐκπληξιν τοῦ κοινοῦ καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ ἔτι, προστίθησιν ὁ Στούαρτ Μίλλ, ἐξελέγη βουλευτῆς, πλειονοψηρήσας κατὰ πολλὰς ἐκκτοντάδας ψήφων τοῦ ἀντιπάλου μου.»

* * *
Ἐν τινι παραχῶδει διαδηλώσει ἐν Λονδίῳ τὸ πλῆθος εἰσώρμησεν εἰς τὸν δημόσιον κῆπον τοῦ

Ἄυθε Πάρκ, πολλές ἐπενεργῶν ζημίας ἕνεκα τοῦτου ἢ κυβερνήσις ἀπεφάσις ν' ἀπαγορεύσῃ δευτέραν συνάθροισιν καὶ νὰ ἐπιβάλῃ διὰ τῆς βίας τὴν ἀπόφασίν τῆς ταύτης εἰς τοὺς ἀπειθήσοντας. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐμελλεν ἀφείκτως νὰ προκαλέσῃ ῥήξεις σπουδαίας, ἀλλ' ἠδυνάτουεν νὰ προλάβωσιν οἱ προκαλέσαντες τὴν διεδήλωσιν ἀρχηγοὶ τῶν φιλελευθέρων· προσεπάθησαν ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ νὰ περιστείλωσι τὴν ὁρμὴν τοῦ χειμάρρου. Οἱ ἐργάται ἐπέμενον πρὸς ὑποστήριξιν, ὡς διετίνοντο, τῶν ἀναγκαιρέτων δικαιωμάτων των· ἐσκόπουν δὲ νὰ εἰσελάσωσιν εἰς τὸν δημόσιον κῆπον, καὶ πρὸς τοῦτο θὰ προσήρχοντο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὠπλισμένοι, ὅπερ θὰ ἐδείκνυον σπουδαίως τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων. Ἐν τοιαύτῃ περιπλοκῇ οἱ διοργανώσαντες τὴν διεδήλωσιν παρεκάλεσαν τὸν Στούαρτ Μίλλ νὰ μεσολαβήσῃ. Προσέτρεξεν, λέγει οὗτος, εἰς μέσον σύντονον καὶ συντελεστικόν. Παρέστησα εἰς τοὺς ζωηροτέρους, ὅτι διάβημα τοιοῦτο, δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ σύγκρουσιν μετὰ τῆς ἐξουσίας, δικαιολογεῖται μόνον ἐκ δύο λόγων· 1) Ἐὰν ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἦτο τοιαύτη, ὥστε καθίστατο ἀναγκαία μία ἐπανάστασις, καὶ 2) Ἐὰν ἦσαν οὗτοι εἰς κατάστασιν νὰ φέρωσιν εἰς πέρας ἐπιτυχῶς τὴν ἐπανάστασιν. Μετὰ μακρὰς συζητήσεις ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ παραδεχθῶσι τὴν ἐπιχειρησὶν ῥήματός, καὶ κτώρθωσα ν' ἀναγγείλω εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῆς διεδήλωσεως ὅτι παρήτησαν τὰ στασιαστικὰ σχέδιά των.»

Ὁ Στούαρτ Μίλλ, καίτοι καινοτόμος ἐκ τῶν τολμηροτάτων ἐν τῇ θεωρίᾳ, ἐφρόνει ὁμως ὅτι οὐδεμία μεταρρίθμισις δύναται διὰ τῆς βίας νὰ ἐπιβληθῇ. Ἀπαριθμῶν που τὶ ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ πραγματοποιούμενον, χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, προστίθησιν ὅτι ἀξίως ἀκαίριτοι πάντοτέ εἰσιν οἱ ζητοῦντες προῶρως ν' ἀνατρέψωσι τὴν κοινωνικὴν τάξιν, προτοῦ διαπλκθῶσι τὰ πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ καθεστῶτος στοιχεῖα. Ν.

ΦΥΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ J. W. Draper.]

Ἡ Εὐρώπη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ γεωγραφικὴν μὲν ἔποσιν ὡς χερσονήσος τῆς Ἀσίας, ὑπὸ ἱστορικὴν δὲ ὡς προσάρτημα αὐτῆς.

Ὁ ὑποθετικὸς τῆς χερσονήσου ταύτης ἄξων ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ πρὸς δυσμὰς τριτημορίου μιᾶς μακρᾶς σειρᾶς ὀρέων, σειρᾶς ἥτις ἀπὸ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης ἀρχομένη λήγει ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ. Τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς ἐν Εὐρώπῃ σημεῖον εἶναι ἡ κορυφὴ τοῦ Λευκοῦ Ὄρους ἐν Ἑλβετίᾳ (Mont Blanc), ὑψομένου κατὰ 16,000 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρειου τούτου ἄξωνος κατέρχονται πρὸς μεσημβρίαν μὲν κλιτύες εἰς

χερσονήτους ἀπολόγουσαι, πρὸς ἄρκτον δὲ ὄροπέδια ἐκτεταμένα. Ἡ πρὸς μεσημβρίαν κλίσις εἶναι πολλῶ πλεον ἀπότομος καὶ θραχεῖα ἢ ἢ πρὸς ἄρκτον· αἱ δὲ ἀτελεύτητοι τῆς Ἀσίας πεδιάδες συνέχονται μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ὀλλανδίας, εἰς τρόπον ὥστε στρατὸς ὀδῶν ἀπὸ τοῦ Βίρηνικοῦ μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ, ἐπὶ ἑξακισχιλίων καὶ ἐπέκεινα μιλίων ἔκτασιν, δὲν ἔχει ν' ἀπαντήσῃ ὄρος ὑπερβαῖνον ἑκατοστῶν τινων ποδῶν ὕψος. Ἡ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην κλίσις τοῦ ἐδάφους δύναται γενικῶς πῶς νὰ ὀρισθῇ ὑπὸ τοῦ κατὰ μέσον ὄρον ὕψους τῶν δύο τούτων ἡπείρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, τοῦ μὲν τῆς Ἀσίας ὄντος 1132 ποδῶν, τοῦ δὲ τῆς Εὐρώπης 671. Τὴν ὁδὸν ταύτην ἠκολούθησαν αἱ τοσάκις κατακλύσασαι τὴν Δύσιν Ἀνατολικαὶ ὄρδαί. Ἀφθονοῦσα ὕδατων, στερουμένη δὲ ποταμῶν τοιούτων ὥστε νὰ σχηματίζωσιν ἀνυπέρβλητον εἰς τοιαύτας πορείας πρόσκομμα, ἡ ζώνη αὕτη ἔχει θερμοκρασίαν ἀρμόδιον εἰς κινήσεις στρατῶν· διότι ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς προσεγγίζει τὰ ἀκρότατα τῆς ἀμπέλου ὄρου, κλείεται ἀφ' ἐτέρου ὑπὸ τῆς γραμμῆς τὴν ὀρίαν ὁ κάπρος δὲν περᾶ. Οὕτως ἢ ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην κατάβασις ἀποβαίνει εὐχερῆς, ἢ δ' εὐχέρει αὕτη ἀποτελεῖ στοιχεῖον μεγίστης σημασίας ἐν τῇ ἐκτυλίξει τῆς ἀρχαίας ἱστορίας.

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Εὐρώπης ἢ ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἕτερον μέρος μετάβασις εἶναι εὐκολος. Ἡ δὲ παραλία αὐτῆς, διακοπτομένη ὑπὸ ἀναριθμῶν ἐσοχῶν καὶ κόλπων, ὑπερβαίνει σχετικῶς πάσης ἄλλης ἡπείρου τὴν παράλιον γραμμὴν. Οὕτως ἐνῶ ἐν Εὐρώπῃ ὑπολογίζεται ἐνὸς μιλίου παράλιον ἀνὰ 156 τετραγωνικὰ μίλια ἐπιφανείας, ἐν Ἀφρικῇ ἢ ἀναλογίᾳ εἶναι 4 πρὸς 623. Ἡ μακρὰ αὕτη τῆς Εὐρώπης παραλία ἐπαυξάνει, ὡς εἶδος, τὰς εὐκολίας τῆς ἐσωτερικῆς τε καὶ τῆς ἐξωτερικῆς συγκοινωνίας.

Ἡ κατὰ μέσον ὄρον θερμοκρασία τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἐπὶ μὲν τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος εἶναι 60 μέχρις 70 βαθμῶν Fahrenheit, πρὸς ἄρκτον δὲ ἐκπίπτει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μέχοις οὐ καταφθάνει εἰς παγετὸν διαρκῆ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ζέμβλης. Ἄλλὰ τὸ κλίμα δὲν συμβαδίζει μετὰ τοῦ γεωγραφικοῦ τακτικῶς πλάτους· ἀπ' ἐναντίας ἐπηρεάζεται ὑπὸ ποικίλων αἰτίων, οἷα τὸ ἐξ Ἀμερικῆς μέγα τοῦ Ἀτλαντικοῦ βέμμα καὶ ἡ ἔρημος τῆς Σαχάρας. Καὶ ἡ μὲν ἔρημος αὕτη ἐπαυξάνει τῆς Μεσημβρινοῦ Εὐρώπης τὴν θερμότητα, τὸ δὲ βέμμα τοῦ Ὀκεανοῦ μετριάξει τὴν θερμοκρασίαν τῆς Ἰρλανδίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Δυτικῆς ἐν γένει Εὐρώπης· ἀμφότερα δὲ ταῦτα ὁμοῦ συγκιρνώσι τῆς ὅλης Εὐρώπης τὸ κλίμα. Οὐδ' ἔρημοι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ τ' ἀδιάβητα τῶν τροπικῶν δάσα.